

7.9.2010

**TAMPEREEN VESI
PIRKANMAAN KESKUSPUHDISTAMO, SULKAVUOREN VAIHTOEHTO
YMPÄRISTÖVAIKUTUSTEN ARVIOINTIOHJELMA****YLEISÖTILAISUUS****Aika** 7.9.2010 kello 18 - 20**Paikka** Pirkanmaan ammattiopiston auditorio, Koivistontie 31, Tampere**Läsnä**

Leena Ivalo	Pirkanmaan ELY-keskus
Marko Ulvila	Tampereen Veden johtokunnan pj
Pekka Pesonen	Tampereen Vesi
Heidi Rauhamäki	Tampereen Vesi
Anne-Mari Aurola	Pöyry Finland Oy
Kimmo Hell	Ramboll Finland Oy
Jakob Kjellman	FCG Finnish Consulting Group Oy
Kirsti Toivonen	FCG Finnish Consulting Group Oy

Yleisömäärä n. 105 henkilöä

1 Tilaisuuden avaus

Marko Ulvila toimi yleisötilaisuuden puheenjohtajana. Hän toivotti läsnäolijat tervetulleiksi ja kertoi illan ohjelmasta ja käytännön järjestelyistä.

2 Yhteysviranomaisen puheenvuoro

Leena Ivalo esitteli hankkeesta vastaavan ja konsulttien paikalla olevat edustajat. Hän kävi lyhyesti läpi YVA-lain mukaisen arviointimenettelyn sisällön.

3 Hankevastaavan puheenvuoro

Tampereen Veden toimitusjohtaja Pekka Pesonen esitteli hanketta. Hän kävi lyhyesti läpi hankkeen edeltäviä vaiheita. Pesonen kertoi hankkeen aika-
taulusta, että ympäristövaikutusten arviointiselostus on tarkoitus olla valmiina vuoden 2010 loppuun mennessä. Arviointiselostusvaiheessa järjestetään vielä toinen yleisötilaisuus. Ympäristölupahakemus on tarkoitus jättää vuoden 2011 aikana ja laitoksen on tarkoitus olla toiminnassa 2020.

Pesonen esitteli laitoksen alustavaa suunnitelmaa, puhdistusprosessia ja laitosta sekä syitä miksi puhdistamo halutaan sijoittaa kallioiloihin.

4 YVA-konsultin puheenvuoro

Jakob Kjellman FCG Finnish Consulting Group Oy:stä kertoi ympäristövaikutusten arviointimenettelyssä arvioitavista vaihtoehdoista ja kävi läpi, mitä vaikutuksia arvioidaan.

7.9.2010

---

5 Keskustelu

Muistioon on kirjattu keskustelussa esiin tulleet kysymykset aihepiireittäin, niihin annetut vastaukset ja kommentit.

Yleisön kysymykset (vastaukset ranskalaisilla viivoilla):

Miten Pyhäjärven virtaamatilanne on huomioitu YVA:ssa?

- Vesistövaikutuksia on arvioitu jo edellisessä YVA:ssa ja niitä arvioidaan tässäkin vaiheessa. Laitoksesta lähtevän puhdistetun jäteveden lämpötila on alhaisimmillaan noin 6 astetta. Puhdistetusta jätevedestä on tarkoitus ottaa lämpö talteen ja tämä parantaa osaltaan Pyhäjärven happitilannetta. Keskuspuhdistamon virtaama vuoden 2040 virtaamaennusteiden mukaan on vain 4 % suurempi, kuin vastaavassa tilanteessa Pyhäjärveen purkavien Tampereen Raholan ja Viinikanlahden puhdistamoiden yhteenlaskettu virtaama.

Miksi hanketta viedään näin kovalla hopulla eteenpäin? Mikä on tilanne nykyisen puhdistamon lupakäsittelyssä? Mitä sen mahdolliset päätökset tulevat vaikuttamaan tähän hankkeeseen?

- Tampereen Viinikanlahden ja Raholan puhdistamoiden lupahakemus on parhaillaan korkeimmassa hallinto-oikeudessa ja hakemukseen on pyydetty ja annettu lisäselvityksiä viimeksi elokuussa 2010. Päätös tulee todennäköisesti noin vuoden kuluessa. Jos nykyinen laitos korvataan uudella laitoksella, typenpoiston tehostaminen nykyisessä laitoksessa on liian kallis investointi ottaen huomioon lyhyt takaisinmaksuaika.

Miksi Koivistonkylän omakotiyhdistys ei ole ollut mukana hankkeessa aiemmin? Mitä vaikutuksia pitäisi tutkia? Keskuspuhdistamohanke tulisi huomioida Lahdesjärven osayleiskaavassa ja erityisesti virkistysyhteyskonaisuus.

- Nyt ollaan YVA-menettelyn alkuvaiheessa Sulkavuoren vaihtoehdon osalta. Sulkavuoren virkistysarvot tullaan ottamaan huomioon ja arvioimaan. Alueen virkistysarvot ja käyttö on kyllä tiedossa.
- Kaavoituksessa hanke otetaan huomioon.

Mikä on Pelastuslaitoksen harjoittelun alueen uusi sijoitus?

- Pelastuslaitokselle ei ole vielä tiedossa uutta sijoituspaikkaa.

Mitä, jos haluaa nyt hankkia maalämpökaivon?

- Vaikutukset maalämpökaivoihin arvioidaan YVA:ssa. Hankkeen toteutuessa mahdollisesti joillekin alueille saattaa tulla rajoituksia kaivojen suhteen.

Tutkitaanko edelleenkin muita sijoitusvaihtoja Tampereen ulkopuolella? Miksi Pirkkala on hylätty? Kaatuiko Pirkkalan sijoitusvaihtoehdo laajan vastustuksen takia? Onko todellakin tutkittu kaikki vaihtoehtoiset sijainnit?

7.9.2010

Onko Pirkkala edelleen mukana? Miksi Pirkkalan hanke hylättiin? Mitkä olivat perusteet ja mitkä ovat Sulkavuoren hankkeen perusteet? Onko Tampereella tutkittu muita vaihtoehtoja Ahlmannin tilaisuuden jälkeen? Miksi NYKY+ -vaihtoehto on ohitettu keskustelussa koko ajan?

- Lähtökohtana suunnittelussa oli, että puhdistamo pitää pystyä sijoittamaan kokonaan kallioon ja veden pinnan taso laitoksessa pitää olla Pyhäjärven vedenpinnan yläpuolella. Lisäksi mitoituksessa haluttiin varautua laajennusmahdollisuuksiin, joten se asetti reunaehdot kyseeseen tuleville kalliomuodostumille.
- On luontevaa käsitellä jätevedet lähellä syntypaikkaa tai paikkaa, johon jätevedet nykyiselläänkin kootaan. Pyrkimyksenä ovat jätevesien kustannustehokkaat johtamisjärjestelyt ja käsittely.
- Pirkkala oli aiemmin mukana, koska jos koko maakunta olisi ollut mukana, painopiste olisi ollut lähempänä Pirkkalaa vesienjohtamisen ja maastonmuotojen takia. Kun mukana ovat nykyiset seitsemän kuntaa, maantieteellinen painopiste on selvästi Tampereella.
- Sijoittumisvaihtoehtoissa on tutkittu myös eteläisempikin vaihtoehto, mutta siihen olisi tarvittu pidemmät johtamislinjat ja purkulinjat.
- NYKY + (jätevesien käsittelyn jatkaminen nykyisissä puhdistamoissa) on YVAssa arvioitavana.

Paljonko maksaa Viinikanlahden puhdistamon korjaus? Mikä on hankkeen kustannusarvio?

- Saneerauksen kustannusarvio on suuruusluokkaa 80 milj. €. Keskuspuhdistamon kustannusarviotietoutta ei vielä ole, vaan se tarkentuu hankkeen suunnitelmien täsmentyessä.

Kuinka paljon veroäyri nousee toteutuksen takia?

- Laki määrää, että jäteveden puhdistuksesta aiheutuvat kulut on kattava jätevesimaksulla, eikä niitä voi verovaroina kerätä. Hanke ei siis vaikuta veroäyriin. Suunnittelun ja kustannusarvioiden valmistuttua vaikutus jätevesimaksuun voidaan osoittaa.

Levitetäänkö polttokaasujen mukana jäteveden saasteet lähialueiden asukkaiden niskaan? Mitä jos esim. EU:n ohjeistus polton suhteen muuttuu?

- Liettepolttoa ja poltossa syntyviä ilmapäästöjä säätelee tarkasti EU:n normisto. Polton lopputuotteena syntyy tuhkaa ja sen loppusijoituspaikka on Suomessa.

Mitä tapahtuu juhlavien avajaisten jälkeen vuonna 2020, kun lisää kuntia haluaa liittyä keskuspuhdistamoon? Miten uudet johtamisjärjestelyt hoidetaan? Miksi hankkeessa arvioidaan vaikutukset näin pienellä mitoituksella? Miksei arvioinnissa oteta huomioon koko potentiaalista mitoitusta, jos käytöikä on sata vuotta?

7.9.2010

- Turussa on hyvä esimerkki: Raisio ja Naantali päättivät aluksi, etteivät lähde keskuspuhdistamoon mukaan ja pyysivät jälkikäteen lupaa päästä hankkeeseen mukaan ja pääsivät, mutta ratkaisu tuli heille merkittävästi kalliimmaksi kuin hankkeessa alusta alkaen mukana olleille kunnille. Tampereen tapauksessa ei mihinkään ylimääräiseen lähtökohtaisesti varauduta rakentamisessa, mutta paikanvalinnassa otetaan huomioon laajennusvarat. Hankkeessa huomioidaan tilavaruuksien mitoitus koko kaupunkiseudun tarpeisiin.
- Tätä hanketta selvitetään sillä mitoituksella, jotka nyt ovat hankkeessa mukana. Tällä hetkellä ei ole näköpiirissä, että muita kuntia olisi tulossa hankkeeseen mukaan, esim. Nokiolla ollaan etenemässä muiden suunnitelmien kanssa (yhteistyö paikallisen teollisuuslaitoksen kanssa).

Mikä YVA-selvitysten painoarvo on verrattuna taloudellisiin vaikutuksiin? Miten ympäristövaikutukset muutetaan euroiksi, kun vertailuja tehdään? Miten vaikutukset asetetaan vastakkain?

- YVA-konsultti ei tule ottamaan kantaa ympäristövaikutusten euro-määräisiin arvoihin. Arvioinnissa otetaan kantaa vaikutusten merkittävyyteen. Hankevastaava päättää miten edetään, haetaanko hankkeelle luvat.

Ikean louhimisen yhteydessä aiheutui räjäytystöistä Palokallion alueen taloihin vahinkoja. Tampereen kaupunki on luvannut korvata louhimisen vahingot. Miten nämä asiat huomioidaan tässä hankkeessa? Mitä vaikutuksia räjäytystöistä tulee Sulkavuoren lähistöllä oleviin taloihin? Miten vaikutukset arvioidaan?

- IKEA:n alueella louhinta oli avolouhintaa, kun tässä louhitaan maanalaisia tiloja, joten vaikutukset ovat erilaisia.
- Tärinä ja räjäytysten vaikutukset otetaan huomioon vaikutusten arvioinnissa ja louhintaurakoitsijalle asetetaan vaatimuksia toteutusvaiheessa.
- Koeräjäytyksiä ei aiota tehdä, vaan arvio perustuu asiantuntijalauseuntoihin. Räjäytystöiden valvonnan ohjeistus on lupavaiheen asia, eikä YVA:n asia.

Viinikanlahden puhdistamon lupahakemus on korkeimmassa hallinto-oikeudessa. Tampereen Vesi on vastineissaan käyttänyt keskuspuhdistamohanketta perusteluna lupaehtojen ylittämiseen. Mitä tapahtuu, jos KHO määrää Raholaan ja Viinikanlahteen toteutettavaksi puhdistustuloksen tehostamisvaatimukset?

- Tampereen Vesi toimii nykyisten, lainvoimaisten lupaehtojen mukaan, joten käsitys lupaehtojen ylittamisestä on väärä.
  - Tällä hetkellä YVAa ja yleissuunnittelua täydennetään ja kun menettely on valmis, käytettävissä on vaihtoehtovertilu ja vaikutusten arviointi kaikkien esillä olleiden vaihtoehtojen osalta.
-

7.9.2010

- Jos typenpoisto vaaditaan toteutettavaksi nykyisillä puhdistamoilla, niin se viivästyttää keskuspuhdistamohanketta.

Jos puhdistamo rakennetaan kallion sisään, aidataanko maanpäälliset osat vai voiko alueella edelleen liikkua? Mistä ajo alueelle tulee?

- Sulkavuoren alueella voi liikkua vapaasti kallionalaisten osien kohdalla laitoksen toteuttamisen jälkeenkin.

Onko Museoviraston kanssa tehty yhteistyötä? Alueella sijaitsee II maailmansodan aikaisia rakenteita. Sulkavuoren alueella on muinaisjäännöksiä ja Koivistonkylän ja Nirvan alueet ovat rakennushistoriallisesti arvokkaita alueita. Miten arvioinnissa aiotaan huomioida kulttuuriympäristöön kohdistuvat vaikutukset? Miten rakenteet näkyvät maisemassa?

- Piipun maisemalliset vaikutukset ja päästöjen leviäminen tullaan arvioidaan. Maanpäälliset rakenteet eivät ole hankkeen takia uhattuna. Nämäkin vaikutukset arvioidaan YVA-selostuksessa.

Varapurkuputki, mihin se tulee?

- Vihioja on ollut esillä, mutta asiaa tutkitaan yleissuunnitelmassa.

Minkä verran nykyiset puhdistamot käsittelevät nykyisellään?

- Nykyisten puhdistamoiden puhdistusmäärä on vuoden 2040 tilanteessa 91 000 m³/d kun keskuspuhdistamon määrä on 95 000 m³/d. Tämän päivän tilanne on yhteensä n. 80 000 m³/d.

Löytyykö YVA-ohjelma ja selostus kokonaan netistä? Onko vaihtoehtoja enemmän kuin nämä kaksi?

- YVA-ohjelma löytyy ELY-keskuksen internetsivuilta nähtävilläoloaikana ja on luettavissa myös hankkeessa mukana olevien kuntien virastoissa ja kirjastoissa.

Yleisön kommentteja ja mielipiteitä:

- Räjätystöiden mahdollisesti aiheuttamat vahingot on arvioitava YVA:ssa. Korvausten suorittamisesta on sovittava etukäteen hankevas- taavan kanssa.
  - Etelä-Tampereelle on kohdistunut paljon negatiivista kehitystä viime vuosina; lentomelualue, IKEA.
  - Pirkkalassa keskeinen asia oli vastustus, koska tunnelikustannukset olisivat olleet kalliit. Pirkkala on merkittävä arseenialue ja louhinta olisi voinut aiheuttaa haitallisia vaikutuksia. Pirkkalaan on jo tulossa logis- tiikkakeskus, Puskiasten oikaisu, oikorata ja kolmas kiitorata. Pirkka- laan kohdistuu jo nyt esillä olevissa suunnitelmissa suuri määrä hank- keita. Tampereen kannattaa muistaa, että jos Viinikanlahden alue saa- taisiin muuhun käyttöön, se sijaitisi esim. katuratikan saavutettavissa.
-

7.9.2010

- Tuntuu kummalliselta, että kuntarakenne pysyisi nykyisenkaltaisena vuoteen 2040 asti. Tarkastelu pitäisi tehdä kaupunkiseudun näkökulmasta, eikä tukeutua pikaiseen ratkaisuun nykyisten hankkeessa mukana olevien kesken. VTT selvitti Tiehallinnon toimeksiannosta VT3 rakentamisen yhteydessä tien rakentamisvaiheen sosioekonomisia vaikutuksia. Selvityksessä todettiin, että hanke aiheutti stressitilanteen Koivistonkylän asukkaille.
- Vaikutukset Pyhäjärven virkistyskäyttöön tulisi arvioida tarkemmin.
- Miksi Sulkavuoresta aina näytetään vain Pelastuslaitoksen ryökäsa? Alueella on paljon kauniitakin kohtia.
- Yhteen koriin sijoittaminen on riskialttiimpi vaihtoehto, kuin kaksi puhdistamo.
- Purkuputket pitäisi sijoittaa Näsijärveen, niin tamperelaiset vahtisivat, että tulee takuulla puhdasta.
- Aiemmissa suunnitelmissakin purkupaikat olivat Pyhäjärvessä ja Pirkkala ja Nokia kieltäytyivät osallistumasta hankkeeseen.
- Kun Sulkavuorella räjäytetään, iso alue omakotitaloja pitää tarkistuttaa.
- Sulkavuoren arseenipitoisuus pitää selvittää.
- Tuntuu, että puhutaan vain Sulkavuoresta, eikä muita vaihtoehtoja ole enää aidosti mukana.
- On viestitetty, että Pirkkalassa ja Nokiolla oli kova vastustus hankkeelle, myös Koivistonkylän omakotiyhdistys tulee vastustamaan hanketta voimakkaasti.
- Näyttää siltä, että on jo päätetty, että hanke sijoitetaan Sulkavuoreen. Eikö kannattaisi keskittyä sitten rakennusaikaisten ja toiminnanaikaisten haittojen minimoimiseen?

FCG Finnish Consulting Group Oy

Muistion laati

Kirsti Toivonen

Jakelu

ELY-keskuksen internet-sivuilla
